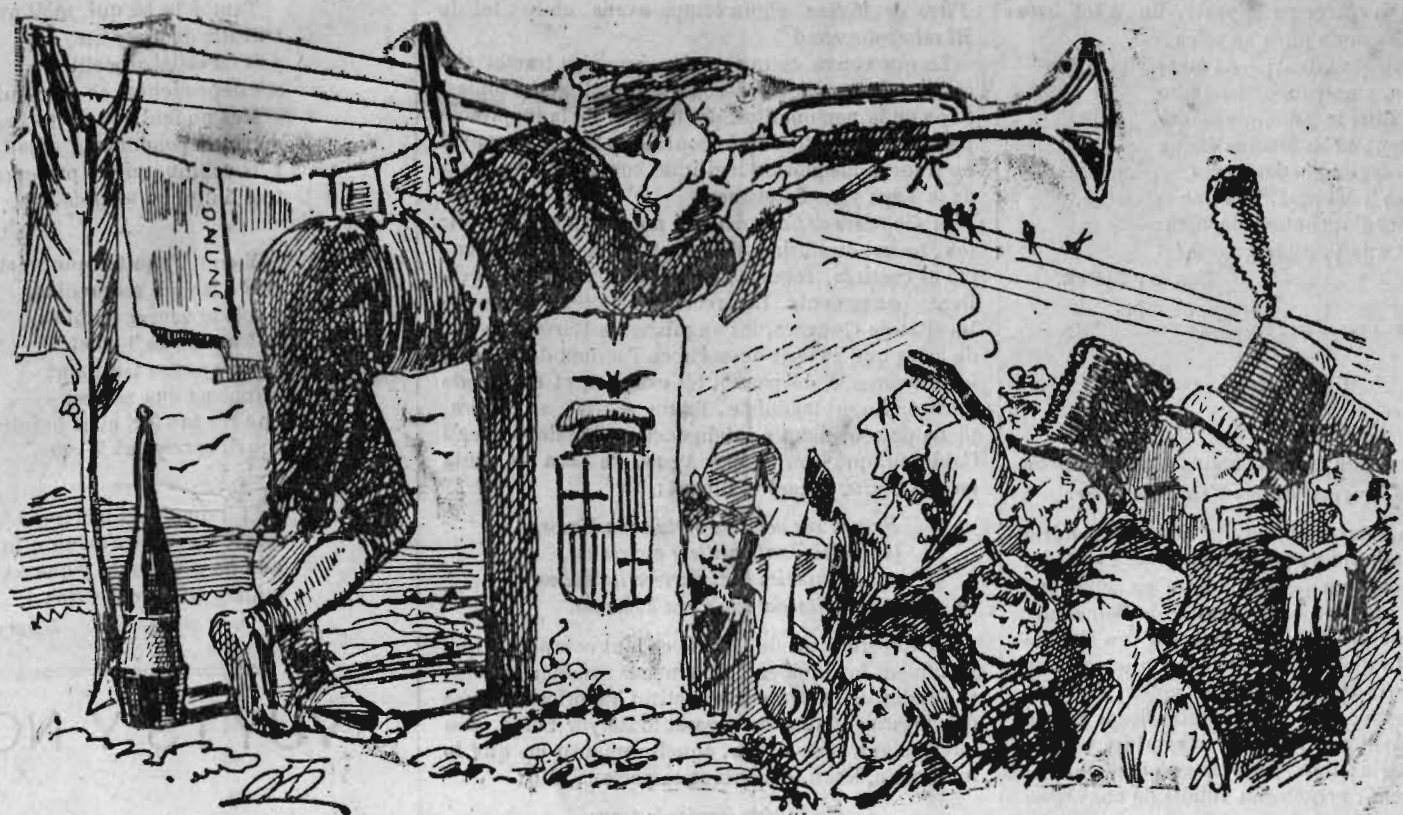

CADA NÚMERO

2 cuartos

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

BIBLIOTECA ILUSTRADA

50, Ronda de Sant Antoni, 50
BARCELONA

LO NUNCI

FARÁ, AL MENOS, UNA CRIDA CADA SEMANA

NÚMERO ATRASSAT

4 cuartos

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Barcelona, portat á do-
micili, trimestre... Rs. 6
Fora de Barcelona... » 8
Cuba y Puerto-Rico... » 18
Extranjer... » 20

LA CASTANYADA

A casa 'l senyor Angel encara la fan.

Pero quina diferencia d' anys endarrerat! Alló sí que donava gust. Lo senyor Angel arribava á casa seva á entrada de fosc, acompanyat de tota la sacra familia, ab la qual havia anat á seguir lo Cementiri; cansats tots, reventats d' anar y tornar á peu, — puig en aquells temps ditxosos no hi havia tramvías, — y desitjant cadascú aliviar-se de la opressió de las sabatas noves qu' en tal diada s' estrenaven ab lo vestit d' hivern, fet de trinca per lo sastrinyoli del carrer de 'n Gignás.

Lo senyor Angel, lo mateix qu' una lloca ho fá ab sos pollets, — y dispensin la comparansa, — reunia en torn de sa gloriosa persona, á tota la curriolada de sos rebrots. En Rossendo y en Francisquet encara eran dugas criaturas, que no surtian de vespres, y tota sa ditxa estava en passar lo dia de Tots Sants posant quartos á la rifa del pobre Peret, y la nit pelant castanyas com dos golarres. Las duas noyas, la Filomena y la Treseta, encara no eran casadas; tot just comensavan á festejar, y 'ls dos jovinet-los que las pretenian formavan resignadament en torn de la taula, dedicant los peus á dar trepitjadas á las promesas, y las mans á enmascararse ab las castanyas del sogre futur.

Encara hi anava més gent. La senyora Munda, muller gloriosa de 'l gloriós senyor Angel, convidava per aquella vetlla á la senyora Rosó, estadanta del ters pis, qu' era una bona dona que li havia vist néxer tots

los fills, y ab qui lo senyor de la casa, — que m' he descuidat de dirlos qu' era un gat dels frares, — hi feya la brometa de dirli la senyora Rosegons y altres plagasitats; axó sí, pobr' home, totes pe'l camí ral. També assistian á aquella festa memorable, una parenta pobre qu' aquella diada surtia ab llicencia de la Casa de Misericordia, y don Joseph Anton, americano sense familia, gran amich del senyor Angel, á qui feya aquest últim un violari de tres pessetas ab obligació d' acompanyarlo cada tarde al Jardí del General, á no ser qu' hi hagués parada ó eczerfici al Camp de la Bota.

Lo senyor Angel s' anava ell mateix á comprar las castanyas, y ell mateix se las torrava en una olla foradada, que ningú li podia tocar, porque, com deya ell, fent la brometa de cad' any, més s' estimava aquella olla que la dona.

Comparexia en mitx de la taula la gran plata de castanyas, ab lo modest séquit d' una ampolla de vi bó, que 'ls promesos de las noyas trovavan dolent, y una lliureta de panallets de cá l' adroguer, que no n' hi havia per qui 'n volia. Se comensava incontinenti la gran tavola, axó sí, ab comediament, porque la diada s' ho duya; se finia la festa ab una part de rosari, avans de la qual solian despedirse los dos promesos, y á las deu quarts d' onze s' apagava la llumana, mentres la reunió se desfeya per anársen' cadascú á esperar l' endemá.

Ara... ja ho he dit avans: quina diferencia! L' americano temps há que fá malvas, y axó fóra lo de ménos, porque 'l senyor Angel s' estalvia lo violari que ja durava massa; la parenta de la Misericordia ja no s' tracta ab ells, porque han sapigut que 'ls

bescantava; se 'ls han casat las duas noyas, que l' una está á Manresa y l' altra es á las Castillas, y dels dos xicots, l' un, que ja es un calavera, se 'n vá cada festa á cá 'n Justin, y l' altre fá de Marmolista, d' amagat de són pare, en lo Tenorio d' uns aficionats, que 's representa á Jovellanos.

No quedan al voltant d' aquella taula monumental, més que 'l senyor Angel, la seva senyora y aquella vehina del ters pis, qu' encara hi está, y lo que deura estars' hi, porque l' amo de la casa li té moltes atencions. ¡Pobre castanyada del senyor Angel! L' hi ha passat com al frontís de la Catedral de Tarragona, que diu que cada centúria se 'n vá un apóstol; al senyor Angel, cada any, sino cada centúria, se n' hi há anat un comensal. Per có 'l bon home ha perdut l' humor; per có ja no 's cuida de la venerable olla foradada; per có compra las castanyas torradas y tot, y las dú á casa seva en paparina; per có li sentiréu dir á tot hora, que com més aném ménos valém, á lo qual la senyora Rosó li contesta tot fent punts á la mitxa y ab tó de predicadora:

— ¡Ay, senyor Angel, desenganyis! Es que 'l temps passa, y la Joana balla.

JOSEPH FELIU Y CODINA.

LA CADARNERA

FÁULA

En lo fons d' una gábia paradora
hi havia grana d' escayola rica;
hi vá una cadarnera, y dintre 's fica
sens' pensar en la trampa enganyadora.

— ¡Qui 'm fa còrrer pe 'ls prats, diu, á tot' hora per aplegar lo grà de mica en mica, si aquí 'l trovo abundant! — Al menjár pica, cau la trampa, y no pot surtirne fóra.

Ara 's veu dins la gàbia presonera. Sempre pensant en sa fortuna impia l' auçellet 's regira, 's desespera.

Y desde que 'l sol surt, fins que no es dia, canta ab tristor l' incauta cadarnera:

— ¡M' ha dut á la presó la golosía!

CONRAT ROURE.

TEATROS

ROMEA.—UN LANCE DE CALDERON, drama castellà en tres actes, original de don Frederick Soler.

De bona gana, senyor Director y amich, li pendria en lo seu semanari un espay bastant més llarch del que vosté pot donarme, per esténdrem' en relacions de tot lo qu' he observat en los teatros de Barcelona, durant la representació é intermedis d' un dia de comedia nova. Li diria coses curiosas y que vosté no sospita; li parlaria dels amichs del autor, destrosantlo á caxaladas; dels nécis pretensiosos que 's pensan que parlant mal los creix la estatura y se 'ls escursa la tontería; dels periodistas cursis qu' al costat dels de debó, arreplegan retalls de conversas pera fer sòn judici del endemà; y dels enemichs airats y verinosos, que de bon grat veurian que l' escenari 's converteix en catafalch per ajusticiarhi al desventurat autor de la obra qu' aquella nit surt á la llum del gas. En tals ocasions, he pensat moltes vegadas, que bastaria fer una comptada, pera respondre á la pregunta que feya un afamat escriptor: ¿Quants nécis se necessitan pera formar un públich?

Pero ja veig que pe 'l moment aquest assumpto m' ocuparia massa, y dextantlo per un altre dia qu' estém vosté y jo més de platxeria, surtimnos dels corredors y sald de descans del teatro, pera ficarnos en la platea desde la qual veurém representar la nova producció del popular autor qu' á dalt anomeno.

¿Qué 'n dirém de *El lance de Calderon*? Ja tothom hi ha dit la seva; ja 'ls discrets han declarat sòn judici, y 'ls tontos han surtit ab sa etzaguellada. Per conversas qu' he sentit, crech compèndrer que la principal falta que se li trova es la de no ser original. ¿A qué se sembla? ¿Al *Drama nuevo*, perque hi surten comedians? Donchs lo *Tanto por ciento* déu semblarse á la *Flor de un día* perque hi surten senyors. Los accidents d' una obra no son lo que forma sòn cós, sino lo seu objecte capital y la base que se li dona. Pintar la noble y distingida figura de Calderon, compassiu ab lo pobre cor humá que tant conexia, generós ab los eccesos de la passió, valent y resolt pera evitar una catástrofe, pensador, seré, dominant sobre 'l mon petit y miserable hont se mou lo vulgo dels homes, després fins al sacrifici, per amistat y natural inclinació de sòn ánima elevada; aquest, si jo no m' enganyo, ha estat l' objecte del autor, concebint y desarrollant lo seu drama. ¿No es aquest un fi nou, original, esclusiu d' aquesta obra? Los medis que per arriarhi s' emplean podrán tal, volta rodar dintre d' un mateix círcol genérich, pero sols la mala fé, que gracia á Déu predomina entre 'ls nostres sabis de cafeti, pot dir que son iguals als empleats en lo *Drama nuevo*. Vallejo, —lo comediant de *Un lance de Calderon*, —véu principalment en la falta de sa muller, una ofensa á sòn honor, y per sòn honor busca venjansa; Yoric, —lo del *Drama nuevo*, —pensa en sòn amor, en sa ilusió, en la dolça companyia de sa vellosa que l' abandona, y li traspasa 'l cor la vista d' una inesperada ingratitut. Per altra part, —suposant que siga cert lo que diuen, —¿está privat en cap códich literari, tractar assumptos ja tractats, mentres en lo modo de ferho s' hi vegi treball distint, diversa inspiració y personalitat diferenta? Los que, —ab tota justicia, —trovan excelent lo *Drama nuevo*, perque no li han tret á la cara que té semblansa ab lo *Kean*, d' Alejandro Dumas? Los que, —no sabent ó no volent compèndrer que lo final del drama qu' eexamino, es buscat, de propósit y ab intent perfectament literari, dins d' un drama del mateix Calderon, —li retreuen axó com un defecte, ¿per qué no han pensat, —si es que d' algun modo 'ls consta, que pot ser no 'ls consti de cap, —que justament aquella obra del gran poeta, *A secreto agravio secreta venganza*, es la mateixa qu' havia escrit

Tirso de Molina, algun temps avans, ab lo títol de *El celoso discreto*?

Lo que convé es que, —siga ó no siga tractat sòn assumpto, —una obra descubrexí qualitats notables, fillas de la personalitat, del talent y de la inspiració privativa del autor. De lo contrari lo Teatro espanyol no tindria dos glorias legítimas com té, en Ventura de la Vega y en Estébanez.

Si *Un lance de Calderon* té ó no qualitats de las ditas, no cal duptarho; saltan á la vista. La versificació es castissa, robusta, espontánea y plena de brillants pensaments. Los recels de Vallejo, la impetuositat de Guevara, las angunias de Maria, l' esclat de celos que 'l marit desperta en l' ánima del amant, los moviments de passió, tot está trassat de má de mestre. Lo protagonista, figura sóbria, simpática, plena de sentiment é inteligencia, es de debó aquell Calderon, que don Gaspar Agustí de Lara 'ns pinta en sòn *Obelisco fúnebre*, dihent:

*Fueron sus actos de virtud tan llenos,
tan nobles juntamente y cortesanos,
que desmintiendo al parecer los buenos
se acreditaban á la vista humanos.*

La verosimilitud de l' acció es tant complerta, que justament los incidents que méns semblan tenirla, se fundan en la rigorosa eexactitut històrica. La base del argument que ha trassat lo senyor Soler, déu haver sigut sens dupte, aquell romanso en que lo mateix Calderon, describint sa persona, diu:

*En la sien izquierda tengo
cierta descalabradura,
que al encaje de unos celos
vino pegada esta punta.*

Y també las notas històricas de Pellicer, hont se llegeix qu' estant ensajant una comedia seva, surti Calderon desafiat y ferit, lo qual sols fou pressagi de pitjors danys, puig l' endemà s' incendiá lo palau del Bon Retiro. Es, donchs, precis reconexer l' enginy ab que lo senyor Soler ha sapigut trenar una fàula interessant y ben conduhida, ab la veritat històrica d' uns fets culminants pertanyents á la vida del il·lustre poeta espanyol.

Per có lo drama ha sigut aplaudit tal com déu serho un drama d' intent purament literari, per có lo públich ha concedit al senyor Soler lo concepte qu' ell li demanava, y per có jo, que no soch ningú pero que tinch la mèva experiència de teatro, lo felicito per haver afagit una plana més á la historia de sos triunfos literaris.

LO VELL DE LA FONT.

MORTS

Si 'l dia de 'ls morts s' acosta, també es cert qu' algun n' hi há, que no s' enterra, y que costa moltes voltas de portá.

Qui juga á cartas y es ase, ó no té l' ás, tres, ni rey, ni cap trumfo que servey puga forli per la base, com que l' altre company sèn té algun trumfo qu' es més fort, mata la carta que treu, y allavors, aquell es mort.

Veuréu altre que pateix de la tísís ó del pit; com lo vulgo l' hi té dit que per curarse 'n té un feix, y com que mostra mals fins ab la grogor de la cara, la gent de dirli no pára qu' aquell es un mort de dins.

Moltes vegadas pot ser que també haurán observat un que á un altre ha convidat sense portar cap diner; y llavors, qu' avans d' anársen ha hagut de pagar pe 'ls dos, es un, que, per ser talós, *alsa un mort sens' adonársen*.

També hi há qui, mòlt avaro, treballa de dia y nit, y fá treballá ab delit sos dependents, ab descaro.

Mes no fent cas ell de 'l clam de sos dependents, l' odian, y 'ls vehins, qu' ho presencian, tots li diuen *mort de fam*.

Y en fi, 'l solter que solet está á las mil maravillas, y sols al veurer faldillas se trastoca de 'l volet, y creyentse tenir sort arreplega una xacrosa que rés sab fer, ni es hermosa, aquell *carrega ab lo mort*.

Si 'l dia de 'ls morts s' acosta, també es cert qu' algun n' hi há, que no s' enterra, y que costa moltes voltas de portá.

JOSEPH VERDÚ.

VUYTS Y NOUS

A dos reos, que junts havian fet un delicte, aná l' escribá á notificarlos la sentència que 'ls havia surtit, en la qual se condemnava á l' un reo á pena de mort y al altre á presidi per tota la vida.

—¿Teniu alguna cosa que dir? — los preguntá l' escribá, seguint la fórmula d' aquestos casos.

—Sí, senyor, — contestá 'l que li havia surtit pena de presidi. — Tinch que dir que 'm fan una injusticia. ¿Qu' ha fet més que jo lo mèu company, perque li donguin garrot y á mi no?

EPITAFIS

Jau aquí. La causa n' es un desafío. — ¿'L matá son rival? — No; ¡l' esmorsá' que van aná á fer després!

Un general aquí jau. Va morir, no en cap batalla: del disgust d' una baralla perque li van negá un grau.

A donya Laura servesch de postrimera morada. — No; si ella fos la enterrada, ja faria olor de mésch.

Un diputat jau aquí, que al preguntarli un cert dia la mort, si morir volia, per vici va dir que sí.

A una trapassera, porta la mort á jaure aquí dins; si está bè ab los seus vehins, es perque com ells es morta.

Aquest era un génit fort, perfidiós en tan alt grau, que fins ara, qu' aquí jau, sosté qu' encara no es mort.

Un seyor manlático va dexar en son testament, aquesta cláusula:

«Prohibexo que se m' enterri en lo Cementiri de Barcelona, puig he sentit á dir qu' es un lloch no gaire saludable, y arriscos qu' hi agafés alguna malaltia.»

LO CEMENTIRI

LA GENT.— ¡Pobre senyor! Axó que dú embolicát deu 'ser una corona [per la seva dona.
 LO SENYOR.— Quan arribi al Poble Nou, encara será calentò.

— ¡Vét' aquí fer los ninxos tan alts! Ara gasta en caixa y en bomba.

— ¿Véus, Marieta? Aquesta es la tomba de la primera; després anirém á la de la segona.
 — ¡Ay, Dèu las tinga al cel!

— Diu que 'ns haurém de mudar... Anèm arreglant lo fato.

— ¡Ey!... ¿que 's'pensan qu' es la trompeta de 'l Judici? ¡Tots enrera, qu' es la de 'L Nunci!

A un xicot molt aficionat á la música, li deyan l'altre dia:

—¿Quin instrument t'agradaria més tocar?

—¿A mi? L'orquestra.

* *

Deya un que tocava 'l bombo, que 'l seu instrument era lo més difícil de tocar.

—Figúrinse,—deya,—que jo dono un cop de bombo quan no s'ha de dar; ja tenen una sinfonia á terra.

—Donchs digui,—li replicaren,—que lo difícil del bombo, es no tocarlo.

* *

Un subjecte entrá en una Casa de Cambi.—Deu los quart. ¿Que 'm cambiarian aquestos cinch duros?

—¿Que vol or ó plata?

—Tot m'es igual. Si es servit.

—¡Oh! aquesta pessa es falsa.

—Home, justament per ço la vinch á canviar.

* *

Un explicava cert cas á un amich seu, y li deya:

—En demés, com te dich, várem sortir á fora quatre amichs per anar á menjar quatre grans d'arrós, quan pe'l camí 'ns surtiren quatre brétols que 'ns van insultar, é hi vámen tenir quatre paraulas.

—Noy,—li saltá l'altra,—digas que tot eran quatres.

—¡Dexam dir, home! Ara mateix semblarás en set y sabs, ó en set ciencias, ó 'ls set sabis de la Grecia.

—Ara tot son sets.

—Ja veurás, dexémho córrer, porque veig que per tu tot serian vuyts y nous.

CRIDAS

Hem rebut la visita de *La Papallona*, *El Mosquito*, *Los Jochs Florals*, *El Eco del Centro de lectura de Reus*, *La Gaceta Universal*, y *La Violeta de Andújar*.

Agrahim á tots lo bon afecte y 'ls repetim los oferiments de bona amistat y cortesia.

Del il·lustrat diari de Madrid, *El Globo*, traduhim lo següent:

«Allá, en los temps felissos en que publicavam nostres moralisadors *Dissaptes clericals*, donarem compte de las entremaliaduras literarias que 'l senyor Cortejon, prébere, feya en *El Magisterio*; una d'ellas fou la d'afirmar que 'ls noys aprenen los noms dels pobles en la *esfera armilar*, ab lo cual demostrava la profunditat de sos conexements.

Donchs bé, aquest senyor sacerdot tant il·lustrat, acaba d'obtenir la cátedra de Retórica de Barcelona, no obstant d'ocupar lo tercer lloch de la terna, en perjudici del que l'antecedia en número y del nostre amich, lo senyor García Alvarez, que ocupaba lo lloch primer.»

¿Es dir que vé á ensenyar retórica á Barcelona, un senyor que feya apèndrer los noms dels pobles per medi de la *esfera armilar*? Veyám; potser ara ensenyará 'ls autors clásichs per medi de la máquina pneumática.

Ab aquestos sabis d'ara, tot pot ser.

L'altre dia á la sessió del Ajuntament vá pagar la festa 'l públich qu'hi assistia.

Lo senyor Fontrodona, ab bonas paraulas, vá dir que tots los oyents eran uns ganduls.

Lo pitjor no es qu'ho pagués lo públich allavors, sino que també ho pagará després,

Perque de totes aqueixas rahons, jo ja veig qui n'anirà geperut.

—¿Qué van al Cementiri demá?

Mirin que 'l camí está tan accidentat de sots, barranchs y xaragalls, que 'ls semblará que passen per las Guillerías.

Tenen que perdonar, porque l'Ajuntament prou feyna té ab las sévas cosas per cuidar-se de las dels demés.

L'úlich medi d'arribar viús á la casa del morts, es que prenguin una llanxa y se n'hi vagin per mar.

No 'ls dich volant, porque 'ls tallarian las alas.

MAL-DE-CAPS PE 'LS QUE NO 'N TENEN

Número 1

XARADA

Al Jesús tens ma primera,
á la solfa, ma segona,
y lo tot, pensa una estona,
que 'l trovarás per tercera.

Número 2

ENDEVINALLA

Al balcó passém la vida,
bó'y polidas y alegretas;
unas vestidas de blanch,
altras vestidas de negre.
Pe 'l regalo de qui 'ns sent
mil cansons tenim apresas,
y ab tantas que som, á totes
ab un sol nom nos batejan.

Número 3

ENTRETENIMENT

• • • • •
• • • • •
• • • • •
• • • • •

Sustituir aquestos punts per lletres que, llegidas horizontal y verticalment, donguin lo següent: Primera ratlla, una flor. Segona, una figura geométrica. Tercera, una carta. Quarta, lo que té un aucell.

Número 4

GEROGLÍFICH

(SOLUCIÓ AL DE 'L NÚMERO PASSAT)

Las soluciones se donarán en lo número vinent.

Soluciones als mal-de-caps del número passat:

Núm. 1.—Xarada, SERAFINA.

» 2.—Simils,

En que té Parque.

En que té Retiro.

En que se li va espatllar l'Aquarium.

En que té quatre barras.

En que refresca.

En que té un Mariscal.

En que té un Domingo.

En que hi fan obras.

EDITOR, Joaquim Vinardell

Imp. d'Espasa germans y Salvat, Cortis, 223, Ensanch.

SECCIÓ D' ANUNCIS

En aquest lloch hi posarém los anuncis que se 'ns remetin pera insertar en forma festiva, y també los que 's merexin los establiments que visitarém

GRAN MAGATSEM DE PISA FINA, CRISTALL Y PORCELLANA, DE MARSANS Y FERRERAS

PLASSA DE SANTA ANA, NÚM. 7

Mirin que las criadas trenquen mòlt. ¡Com que no 'ls costa res!... Vagin á aquest establiment, comprin un servey pera dos ó tres cents coverts, y dormin tranquils... tot es tant fort, qu'alló semblan soperas y plats blindats.

TOTS SANTS.

¿Ja saben com se celebra la diada? Anant á CA L'ESTEVET, hont hi haurá GRAN RIFA desde las vuyt del matí, á véurer si li pispán alguns dels escu-

llidissims plats que formarán las sorts. Ja 'ls dich jo que donará gust de véurer: cop de galls d'indis, pexos grossos com tiburons y frescos com un aroma, ramellets de dulce... Créguinme', vagin á gastar 'hi unas quantas pessetonas; recordintse d'alló: *Qui no posa no treu*.

CAFÉ D'ESPANYA.

També en aquest magnífich establiment hi correrá 'l bombo pe 'ls llaminers que vulguin probar la sort, rifantse galls d'indi, pollas, ricas platas de dolços, y un magatzém de vins y licors de tota mena. Vostés fássin 'hi cap, que en sent allí las pessetas se 'ls en irán totes solas de la butxaca.

BOTIGA DE LAS B. B. B.

(A casa 'l Negrito.)

PLASSETA DE MONCADA, 11 Y BORN, 7

Falls negres, merinos, llanas de colors, tartans, telas, cretonas, cortinatjes ganchet, manguitos, sedalinas, semis, indianas, textits, llustrinas y altres géneros pera forros, bayetas, mantas de llana y de cotó, hánovas, cutis, impermeables, ruans, orleans, tapabocas, alfombras, mussulinas, etc., etc., tot de superior qualitat.

Ara qu'entrem al hivern, no 's descuidin de provehir-se de roba.